

De oren vraizen joe van de kop ja

Analyse van Henk: een Hoog boven Finland en Zweden domineert het weer in onze regio. De hieruit voortkomende (zuid)oostelijke wind – rechtsonder met de isobaren meedraaien – snijdt ons vandaag danig in de vingers. Letterlijk, wanneer we zeilen voor gaan leggen bij onze nabuurmolen De Ruiten. Dat zeilen voorleggen is nog geen pretje met dit weer: de zeilen stijf en onhandelbaar en het kan glad zijn in het gevluucht. Goed oppassen dus. Toch verwacht ik op zich goed molenaarsweer: dichte wind, isobaren dicht bij elkaar dus windkracht 4-5, overwegend stabiele wind. Mooi weer om te malen. Er is wat kans op ijzel, al zal het in onze regio wel meevallen. Het Italiaanse Laag kan nog wat roet in het eten gooien: (natte) sneeuw, vlagerige wind later in de middag, of regen. Maar dan zijn wij alweer thuis, denk ik.

Het KNMI vindt er dit van: zaterdag, in het noorden, komt de zon geregeld tevoorschijn en blijft het meest droog. Het is bijzonder koud voor de tijd van het jaar. In het noorden en noordwesten wordt het +1°C. Door de stevige oost- tot noordoostenwind¹ voelt dit aan als -5 tot -10 graden. Boven land is de wind vrij krachtig tot krachtig, in het noordelijk kustgebied af en toe stormachtig, 8 Bft. Daarbij komen er in het noorden zware windstoten voor tot 80 km/uur, in het Waddengebied tot 90 km/uur. (Bron: KNMI)

¹ Hoe het KNMI op een noordoosten wind komt is mij een raadsel, ik zie zuidoost.

Vragen over het huiswerk

Lezen H5 t/m 5.1.3.d

1. Welke zeilvoering kunnen we toepassen bij een belaste en welke bij een onbelaste molen?
2. Wanneer verscheen de standerdmolen ongeveer in Nederland?
3. Hoe kun je het westen bij een standerdmolen heel makkelijk vinden?
4. Hoeveel gewicht drukt via de standerd op de kruisplaat?
5. Waar zijn zonneblokken voor bedoeld?
6. Wat zijn leidzame wiggen?
7. Hoe smeert je de stormpen?
8. Slekken en brasem kunnen helpen als de standerd wat is verzakt. Hoe dan?
9. Waar zit het spoorblok en waar is het voor?
10. Ezelsbruggetje: DSW .. welke 3 dragende balken in de zijwegen worden bedoeld?

Hoe was het ook alweer...

11. (H) Wat is er raar aan de Ferrel cel?
12. (H) Het waait 120 kilometer per uur. Welke Beaufort schaal hoort daar bij?
13. (H) Waar of niet: na het uit de klampen zwaaien van het zeil zet je eerst het rechter onderhoekstouw stevig vast.
14. (H) Waar zit het stormmantje?
15. (H) Wat is de wet van Buys Ballot (ook wel "de windregel" genaamd)? Waardoor wordt deze regel in feite veroorzaakt?

Antwoorden bij de vragen over het huiswerk

Lezen H5 t/m 5.1.3.d

1. Welke zeilvoering kunnen we toepassen bij een belaste en welke bij een onbelaste molen?

Als we willen malen kan dat denk ik al met legen of op zijn hoogst 4 halfjes. Zou de wind werkelijk windkracht 8 worden, zoals het KNMI denkt, dan staan we natuurlijk braaf stil. Maar ik geloof dat nog niet echt. Onbelast draaien zou hoogstens kunnen met 4 legen en dan onder de wind.

2. Wanneer verscheen de standerdmolen ongeveer in Nederland?

De standerdmolen verscheend rond 1250 in Nederland.

3. Hoe kun je het westen bij een standerdmolen heel makkelijk vinden?

De lage stiepen liggen vrijwel altijd in W-O richting. De zon helpt je te kiezen tussen west en oost: west is waar de zon 's middags staat (of 's morgens niet staat).

4. Hoeveel gewicht drukt via de stander op de kruisplaat?

Als het goed is helemaal niets! Alle gewicht drukt via de steekbanden op de stiepen.

5. Waar zijn zonneblokken voor bedoeld?

Deze zorgen er voor dat er wind kan waaien tussen stiepen en kruisplaten. Dat zorgt er voor dat de kruisplaten niet makkelijk van onder uit kunnen wegrotten.

6. Wat zijn leidzame wiggen?

Een leidzame wig heeft een lange schuine kant, dus een kleine scherpe hoek aan de punt. Een niet leidzame wig is korter.

7. Hoe smeert je de stormpen?

Tijdens het kruien draait de steenbalk op de stormpen. Om daar goed te kunnen smeren zit er vaak een smeergat in de steenbalk en/of in de brasem.

8. Slekken en brasem kunnen helpen als de stander wat is verzakt. Hoe dan?

Je kunt ofwel een brasem aanbrengen die de doorzakking compenseert, of de slekken wat afschaven. Het beste is te werken met een (dikkere) brasem. De slekken worden bij de bouw al aangebracht, een brasem vaak pas later.

9. Waar zit het spoorblok en waar is het voor?

Het spoorblok is een zware klos dat tegen het achterkalf tussen de lange burriebalken zit. Daarmee wordt het gat rond de stander passend gemaakt. Het spoorblok is eenvoudiger te vervangen bij te ver voortgeschreden slijtage dan een kalf.

10. Ezelsbruggetje: DSW .. welke 3 dragende balken in de zijwegen worden bedoeld?

Van boven naar beneden: daklijst, steenlijst en waterlijst.

Hoe was het ook alweer...

11. (H) Wat is er raar aan de Ferrel cel?
Dat ondanks dat ten zuiden de temperatuur hoger is de lucht er toch neerdaalt.
12. (H) Het waait 120 kilometer per uur. Welke Beaufort schaal hoort daar bij?
Dat is een orkaan! Windkracht 12
13. (H) Waar of niet: na het uit de klampen zwaaien van het zeil zet je eerst het rechter onderhoekstouw stevig vast.
Niet waar. Je rolt eerst van boven af het zeil een stukje uit, dan borg je het rechter onderhoekstouw losjes, dan klim je in het gevluht en bevestigt de litsen achter de kikkers. Pas daarna zet je het rechter onderhoekstouw stevig vast en rolt de rest van het zeil uit.
14. (H) Waar zit het stormmantje?
Het stormmantje is de schuine balk die de keerstijl schoort, voor in het voorkeuvelens.
15. (H) Wat is de wet van Buys Ballot (ook wel "de windregel" genaamd)? Waardoor wordt deze regel in feite veroorzaakt?
Als je (op het noordelijk halfrond) in een depressie met je rug in de wind staat ligt de kern van de depressie links voor je. De oorzaak is het Coriolis effect – de afwijking naar rechts van luchtstromen op het noordelijk halfrond.

